

Krkonošský deník

Braunův betlém odkryl svá tajemství a na svět opět hledí jako před sto lety

1.11.2014 Krkonošský deník str. 3 Krkonoše a Český ráj

PETR VAŇOUS Univerzita Pardubice

Klanění pastýřů se dočkalo částečného úklidu. Po desetiletích jsou opět vidět „ztracené“ detaily barokního skvostu

Kuks – Štětečky, kartáče, vodu a „tajnou“, podpurnou emulzi, která umožnila uvolnění pórového systému kamene. To vše potřebovali odborníci a studenti z **fakulty restaurování Univerzity Pardubice** v Litomyšli, aby vrátili čas a opět na světlo boží přivedli časem a mechem pokrytou část Braunova betlému nedaleko Kuksu.

Jako za Wagnera

Dílo se podařilo a návštěvník může vidět část monumentu Klanění pastýřů tak, jak jej naposledy spatřil na začátku dvacátého století jeden z posledních ochránců odkazu Matyáše Bernarda Brauna, Josef Wagner.

„V takové kráse to opravdu naposledy viděl asi jen Josef Wagner. Máme fotografie ze začátku dvacátého století, na kterých je rozeznat podobný stav monumentu jako dnes,“ uvedl Jiří Novotný z **pardubické univerzity**, která se zapojila do projektu Program výzkumu národní a kulturní identity NAKI, hledajícího způsob, jak betlém zachovat pro další generace. Jeho výstupem by měly být návrhy na dlouhodobou péči o sochařská díla.

Samotného garanta projektu překvapilo, že zub času nenapáchal takřka za sto let svého „hlodání“ na skulpturách výraznější stopy. „Byl tu sice patrný větší nárůst vegetace, ale jinak se betlém dochoval v relativně dobrém stavu. Navíc jsme při pracích zjistili, že hlavní poškození vznikla již před rokem devatenáct set. Nicméně degradace kamene pokračuje a je urychlována zejména působením vody a vegetace,“ řekl Deníku Jiří Novotný s tím, že je příjemné opět po desítkách let vidět některé detaily, které do kamene vryla ruka Matyáše Bernarda Brauna.

Krása pod nánosy

„Pod nánosy se dochovala celá řada detailů. Například prsty Panny Marie. Velice kvalitní je i reliéf drapérie vlevo od Svatého Josefa,“ uvedl garant projektu, který prý již ani nedoufal, že některé detaily v životě uvidí, natož, že se vůbec uchovají.

„Když se člověk podívá na doposud neošetřenou část příjezdu Tří králů, tak prakticky nevidí hřívý, velbloudy či drapérie. Na očištěné straně jsou však podobné detaily dnes vidět v plné své kráse,“ řekl o nejhroženějším díle celého souboru patron projektu a dodal, že právě na očištěné části se ověřují postupy, které by posléze měly být použity i na další úseky díla.

„Zatím se zdá, že se dílo daří a s odborníky na biologii, geologii a chemiky vybraná emulze s užitím líhu, ajatínu a zinečnatých solí, bude do budoucna účinná,“ doplnil garant projektu, který se domnívá, že by z počínů vědců a studentů byl nadšen i Josef Wagner.

Betlém v datech Soubor soch a sousoší, který je dnes znám pod názvem Braunův betlém, vznikl na popud Františka Antonína Šporka na přelomu 20. a 30. let 18. století. Záhy se dílo ukryté v lesích stalo místem odpočinku a kočárových vyjížděk Šporkových kukských hostů. Monumentálního díla se zhostil uznávaný rakouský sochař a řezbář Matyáš Bernard Braun, který je zařazován mezi nejvýznamnější představitele českého vrcholně barokního sochařství. Za téměř tři sta let své existence se betlém dočkal jen dvou krátkých období, kdy o barokní skvost někdo pravidelně pečoval. Nejznámější je asi doba sochaře Josefa Wagnera, který si nedaleko betlému v druhé polovině devatenáctého století postavil srub a prakticky každý rok vzal kbelík a jemný kartáč a sochy čistil. Jeho pokračovatelem se později stal Josef Urban.

Foto popis| POZNÁTE ROZDÍL? Jiří Novotný na pomezí očištěného a zarostlého úseku betléma.

Foto autor| Foto: Deník/Petr Vaňous

Region| Východní Čechy

ČRo Pardubice

Restaurování Braunova betlému na Kuksu

13.11.2014 ČRo Pardubice str. 2 13:00 Události regionu
Univerzita Pardubice

Václav PILNÝ, moderátor

Restaurátoři a studenti **pardubické univerzity** restaurování začali mechanicky ošetřovat vzácné sochy Braunova betlému na Kuksu. Unikátní přírodní betlém z pískovce tak zpět dostává svou podobu.

ČRo - hradec.cz

Vzácný Braunův betlém odkrývá díky restaurátorům svá tajemství

13.11.2014 ČRo - hradec.cz str. 0 / zpravy

Kateřina Kohoutová Univerzita Pardubice

Restaurátoři a studenti **Pardubické univerzity** restaurování začali mechanicky ošetřovat vzácné sochy Braunova Betlému v Žirči nedaleko Kuksu u Dvora Králové nad Labem. Rozdíl je už vidět na první pohled. Unikátní přírodní betlém z pískovce tak zpět dostává podobu, jakou měl před dávnými časy.

Braunův betlém se mění k nepoznání. Zatímco většinu soch ještě pokrývá řasa, biologický odpad a koroze, některá díla už doslova září na dálku. Braunovo dílo roky chátralo. „Tady vidíte, že na části, kde to nebylo provedeno, zaniká reliéf, skladby. A ty prvky, které jsou důležité pro zachování, prakticky nejsou vidět,“ potvrzuje akademický malíř a sochař Jiří Novotný. Stačí štětečky, kartáče, voda, speciální emulze a trpělivost odborníků, kteří sochy mechanicky ošetřují. Soubor soch a sousoší vytvořil uznávaný rakouský sochař a řezbář Matyáš Bernard Braun na popud Františka Antonína Šporka na přelomu 20. a 30. let 18. století. Za téměř tři sta let své existence se dočkal jen dvou krátkých období, kdy o barokní skvost někdo pravidelně pečoval. Potom už chátral. „Biologický povlak zarůstá, přichycuje se k povrchu kamene, zaslepuje ho, udržuje ho ve vlhkosti,“ doplňuje Petr Rajtman, asistent na fakultě restaurování. Čištění soch potrvá několik měsíců. I poté bude následovat pravidelná údržba, například chemickými látkami. Víno tekoucí po barokním schodišti, hudba i různé pochutiny. Kuks přivítal vinobraní Bourací kladivo vystřídal malířský štětec. Oprava Kuksu by se měla do podzimu stihnout. Opočno i věž zámku v Náchodě se letos turistům představí opravené. Nejmagičtější místem v Česku je Litomyšl, rozhodla internetová soutěž

Zvětšit mapu

URL| http://www.rozhlas.cz/_zprava/1420069

ČRo - hradec.cz

Vzácný Braunův betlém odkrývá díky restaurátorům svá tajemství

13.11.2014 ČRo - hradec.cz str. 0 / zpravy

Kateřina Kohoutová Univerzita Pardubice

Restaurátoři a studenti **Pardubické univerzity** restaurování začali mechanicky ošetřovat vzácné sochy Braunova Betlému v Žirči nedaleko Kuksu u Dvora Králové nad Labem. Rozdíl je už vidět na první pohled. Unikátní přírodní betlém z pískovce tak zpět dostává podobu, jakou měl před dávnými časy.

Braunův betlém se mění k nepoznání. Zatímco většinu soch ještě pokrývá řasa, biologický odpad a koroze, některá díla už doslova září na dálku. Braunovo dílo roky chátralo. „Tady vidíte, že na části,

kde to nebylo provedeno, zaniká reliéf, skladby. A ty prvky, které jsou důležité pro zachování, prakticky nejsou vidět," potvrzuje akademický malíř a sochař Jiří Novotný. Stačí štětečky, kartáče, voda, speciální emulze a trpělivost odborníků, kteří sochy mechanicky ošetřují. Soubor soch a sousoší vytvořil uznávaný rakouský sochař a řezbář Matyáš Bernard Braun na popud Františka Antonína Šporka na přelomu 20. a 30. let 18. století. Za téměř tři sta let své existence se dočkal jen dvou krátkých období, kdy o barokní skvost někdo pravidelně pečoval. Potom už chátral. „Biologický povlak zarůstá, přichycuje se k povrchu kamene, zaslepuje ho, udržuje ho ve vlhkosti," doplňuje Petr Rajtman, asistent na fakultě restaurování. Čištění soch potrvá několik měsíců. I poté bude následovat pravidelná údržba, například chemickými látkami. Víno tekoucí po barokním schodišti, hudba i různé pochutiny. Kuks přivítal vinobraní Bourací kladivo vystřídal malířský štětec. Oprava Kuksu by se měla do podzimu stihnout Kuks, Opočno i věž zámku v Náchodě se letos turistům představí opravené Nejmagičtější místem v Česku je Litomyšl, rozhodla internetová soutěž

Zvětšit mapu

URL| http://www.rozhlas.cz/_zprava/1420069

ČRo - pardubice.cz

Roky ukrytý Braunův betlém odkrývá díky restaurátorům svá tajemství

16.11.2014 ČRo - pardubice.cz str. 0 / zpravodajství

Kateřina Kohoutová Univerzita Pardubice

Restaurátoři a studenti **Pardubické univerzity** restaurování začali mechanicky ošetřovat vzácné sochy Braunova Betlému v Žirči nedaleko Kuksu u Dvora Králové nad Labem. Rozdíl je už vidět na první pohled. Unikátní přírodní betlém z pískovce tak zpět dostává podobu, jakou měl před dávnými časy.

Braunův betlém se mění k nepoznání. Zatímco většinu soch ještě pokrývá řasa, biologický odpad a koroze, některá díla už doslova září na dálku. Braunovo dílo roky chátralo. „Tady vidíte, že na části, kde to nebylo provedeno, zaniká reliéf, skladby. A ty prvky, které jsou důležité pro zachování, prakticky nejsou vidět," potvrzuje akademický malíř a sochař Jiří Novotný. Stačí štětečky, kartáče, voda, speciální emulze a trpělivost odborníků, kteří sochy mechanicky ošetřují. Soubor soch a sousoší vytvořil uznávaný rakouský sochař a řezbář Matyáš Bernard Braun na popud Františka Antonína Šporka na přelomu 20. a 30. let 18. století. Za téměř tři sta let své existence se dočkal jen dvou krátkých období, kdy o barokní skvost někdo pravidelně pečoval. Potom už chátral. „Biologický povlak zarůstá, přichycuje se k povrchu kamene, zaslepuje ho, udržuje ho ve vlhkosti," doplňuje Petr Rajtman, asistent na fakultě restaurování. Čištění soch potrvá několik měsíců. I poté bude následovat pravidelná údržba, například chemickými látkami. Víno tekoucí po barokním schodišti, hudba i různé pochutiny. Kuks přivítal vinobraní Bourací kladivo vystřídal malířský štětec. Oprava Kuksu by se měla do podzimu stihnout Kuks, Opočno i věž zámku v Náchodě se letos turistům představí opravené Nejmagičtější místem v Česku je Litomyšl, rozhodla internetová soutěž

Zvětšit mapu

URL| http://www.rozhlas.cz/_zprava/1420316